

وزیر ارشاد دوباره رئیس شورای هنر شد

اعضای شورای هنر، به اتفاق آراء، محمدمهدی اسماعیلی را بار دیگر به‌عنوان رئیس شورای هنر انتخاب کردند. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در جلسه شورای هنر، با تأکید بر اهمیت هنر در آموزش‌وپرورش گفت: سند جامع هنر در آموزش‌وپرورش که در این وزارتخانه در حال تدوین است، پس از تدوین در چندماه آینده در شورای هنر طرح می‌شود. رئیس شورای هنر همچنین گفت: مصوبات شورای هنر به‌طور مداوم در جلسات شورای معین شورایی انقلاب فرهنگی، طرح و تصویب می‌شود که تصویب طرح بازار هنر کشور و تشکیل بنیاد پویانمایی از مصوبات اخیر شورای معین شورایی انقلاب فرهنگی است.

سینمای ایران در شیکاگو

جشنواره فیلم‌های ایرانی شیکاگو، قدیمی‌ترین رویداد فیلم‌های ایرانی در سراسر جهان است که حالا به دوره سی‌وپنجم خود رسیده است که در این دوره ۱۱ فیلم ایرانی به نمایش در خواهد آمد. سی‌وپنجمین جشنواره فیلم‌های ایرانی شیکاگو از اول تا هشتم فوریه (۱۲ تا ۱۹ بهمن ماه)، در مرکز فیلم جین سیسکل شیکاگو برگزار خواهد شد و فیلم‌های «گاو» ساخته داریوش مهرجویی، «داریوش مهرجویی: ساختن گاو» ساخته بهمن مقصدلو، «رُکسانا» به کارگردانی پرویز شهبازی، «عروسک» از اصغر عباس امینی، «آیه‌های زمینی» به کارگردانی مشترک علی عسگری و علیرضا خاتمی، «عزیز» ساخته مجید توکلی، «تورهای خالی» به کارگردانی بهروز کریمی‌زاده، «آشیل» از فرهاد دلارام، «سلولونید زیرزمینی» ساخته احسان خوشبخت و «دروازه رویاها» به کارگردانی نگین احمدی، در این رویداد به نمایش در خواهند آمد.

زنان دفزن و نظر خزعلی

معاون زنان و خانواده رئیس‌جمهور درباره حواشی دفنونوان مراسم جام ملت‌های آسیا در قطر، گفت: من توثیت زدم و عرض کردم، آن‌ها معرف زن ایرانی نیستند. زنان ایرانی با علم، کارآفرینی و مدال‌آوری در صحنه‌های مختلف، شناخته می‌شوند. فاطمه خزعلی در پاسخ به اینکه آیا این مسئله هماهنگ شده بود، گفت: آن‌طور که وزارت ورزش به ما گفتند، خیر، هماهنگ نشده بود. گفتنی است گروه دفنونازی زنان ایرانی که با توجه به نوشته روی دفتهایی که به دست دارند، می‌توان بی برد که عضو گروه دفنونازی «بهار» هستند، اجرای این قطعه شیرازی را برعهده داشته‌اند. این اجرا مربوط به هفته گذشته است، ولی به‌یکباره و با پخش این قطعه دفنونازی در فضای مجازی، حساسی موردتوجه قرار گرفته است. با انتشار این ویدئو برخی گفتند که چرا باید اجرای گروه زنان در ورزشگاه و کنسرت‌های ایران ممنوع باشد، ولی این اجرا در ورزشگاه‌های قطر «مجاز» گرفته است.

استعفای پس از کودتا

چهار نکته درباره مصدق ۱۲۹۹

که به روایت دوران والی‌گری او در ایالت فارس می‌پردازد

محمدجواد روح سردبیر

«خدا آن روز را نیاورد که این خواهرزاده دستش به کاری بند شود. پسر مملکت را در می‌آورد.»

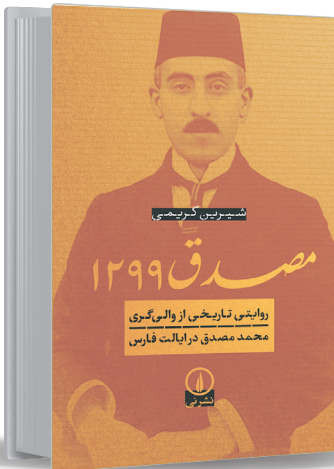
این نقل قول کوتاهی است که یک روزنامه‌نگار شیرازی به‌نقل از عبدالحمین میرزا فرمانفرما می‌آورد؛ پس از آنکه خواهرزاده‌اش، محمد مصدق (که آن ایام هنوز به «دکتر مصدق السلطنه» معروف بود)، جایگزین او در مقام والی فارس شد. ظاهراً ادبی سیاستمدار و مال‌اندوز مصدق، اعتقادی نداشت به اینکه خواهرزاده‌اش به او رفته است: «آدم باکی است. خواهرزاده من است، او را دوست دارم، ولی ریاکار و عوام‌فریب عجیبی است!... غیر از خودش همه را ناپاک، رشوه‌گیر و اجنبی‌پرست می‌داند. در سیاست بسیار لجوج و کم‌سلیقه است. من او را بزرگ کرده‌ام، خوب می‌شناسمش. نشد که یک وقتی حرف حسابی را از کسی قبول کند. غیر از خودش و عقیده خودش، به احدی اطمینان ندارد.»

این، شاید تندترین و بی‌برده‌ترین تصویری است که یکی از سیاستمداران قاجار که در دوران رضاشاهی هم‌کوبیش نفوذ اجتماعی داشتند و برخی از آنان مثل قوام و فروغی به اوایل دوران محمدرضاشاهی هم رسیدند، در وصف مصدق گفته باشند. توصیفی چنان بی‌برده که اگر مخالفان متنوع و متکثر دوران نخست‌وزیری مصدق از آن اطلاع داشتند و این نقل قول فرمانفرما را شنیده بودند، شاید هیچ‌گاه ریسک پذیرش خواهرزاده‌اش در مقام رئیس دولت را به جان نمی‌خریدند. شاید از همین جهت است که مؤلف کتاب «مصدق ۱۲۹۹»، در پانویست این نقل قول فرمانفرما، لازم می‌بیند شک و شبهه‌های درباره درستی آن به ذهن خواننده بیاندازد: «خاطرات استخر (همان روزنامه‌نگار شیرازی) پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تقریر یافته و احتمال دارد پاره‌ای از بخش‌ها تحت‌تأثیر وقایع زندگی سیاسی دکتر مصدق نوشته شده باشد.»

نه‌چندان یک‌دنده

اما فارغ از اینکه نقل قول مزبور واقعاً بر زبان فرمانفرما جاری شده باشد یا نه، مجموعه روایتی که نویسنده «مصدق ۱۲۹۹» از دوران کوتاه چندماهه والی‌گری او در ایالت فارس به دست می‌دهد، نشان از آن دارد که مصدق جوان دوران ولایت، دست‌کم به اندازه مصدق که‌نسل دوران ریاست، (چنان‌که مخالفانش ادعا می‌کنند) یک‌رأی، یک‌دنده و مشورت‌ناپذیر نبوده است.

شیرین کریمی حدود یک‌سوم کتاب خود را به شرح فضای سیاسی و اجتماعی کشور و ایالت فارس در آستانه رسیدن مصدق به مقام والی‌گری و نیز چگونگی رسیدن او به این منصب در آن روزهای آشفته قبل از کودتای سوم اسفندماه ۱۲۹۹ اختصاص داده است. مسیری که نهایتاً منجر به آغاز مسئولیت او در روز شنبه، هفدهم مهرماه ۱۲۹۹ بود. مصدق که طبق توافقات قبلی، برای سمت وزیر

معرفی کتاب

مصدق ۱۲۹۹
روایتی تاریخی از والی‌گری
محمد مصدق در ایالت فارس
نویسنده: شیرین کریمی
انتشارات: نشر نی
قیمت: ۳۶۰ هزار تومان

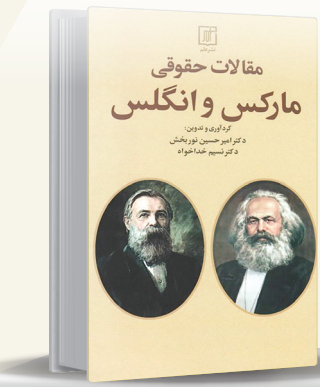
عدلیه در نظر گرفته شده بود و از اروپا برگشته بود، در میانه راه از بندر بوشهر به تهران، در شیراز به گزینته‌های مرضی‌الطرفین بین خان‌ها، بزرگان، اشراف فارس و نیز انگلیسی‌ها و پلیس جنوب آن تبدیل شد و چنین بود که به‌شکلی غیرمترقبه، گزیننه وزارت به کرسی ولایت نشست. مصدق بعدها در تحلیل انتصاب ناگهانی خود در خاطراتش نوشته بود: «از طرفی مردم نمی‌خواستند شخصی والی فارس شود که رویه‌الیان پیشین را دنبال کند و از طرف دیگر، سیاست خارجی ایران هم نمی‌خواست آن زمان که تبلیغات کمونیستی زیاد بود، نارضایتی‌های مردم شدت یابد و در نتیجه خطر سلطه کمونیسم بر ایران افزایش یابد.» البته این هم از طنزهای تاریخ است که مصدق در جوانی با حمایت محافظه‌کاران محلی و مصالح‌سیاست خارجی حکومت به والی‌گری فارس می‌رسد تا هراس آنان از قدرت گرفتن تفکرات و جریان‌های کمونیستی فروکش کند؛ اما مصدق که‌نسل با فضا‌سازی و برنامه‌ریزی محافظه‌کاری سیاسی و مذهبی و حمایت‌های خارجی، از ریاست دولت کنار گذاشته می‌شود، چون دموکراسی و ناسیونالیسم او جاده‌صاف‌کن کمونیسم تلقی می‌شد!

دوست انگلیسی

اما تفاوت مصدق جوان در دوران والی‌گری با مصدق که‌نسل در دوران نخست‌وزیری آن بود که بنا بر روایت شیرین کریمی، منعطف‌تر بود و چه در قبال نیروهای محافظه‌کار و متنفذ محلی، چه در قبال قدرت خارجی (انگلستان)، رویکردی تعاملی و راه‌حل‌یاب از خود بروز می‌دهد. نویسنده درباره نگاه انگلیسی‌ها به مصدق می‌نویسد: پانزدهم آبان ماه ۱۲۹۹ مازور مید ایرلندی، وارد شیراز شد و مسئولیت کنسولگری انگلیس را از مازور وی‌یر تحویل گرفت. مازور وی‌یر، تا وقتی در شیراز بود، با مصدق به تفاهم می‌رسید. وقتی مازور مید، جانشین وی‌یر شد، بین مصدق و مید روابطی دوستانه برقرار شد. مید به دولت انگلیس اعلام کرد که «با شیوه مصدق السلطنه هم‌دل و با رویکرد ضدفساد او همراه است.»

معرفی کتاب

مقالات حقوقی
مارکس و انگلس
نویسندگان: امیرحسین نوربخش
نسیم خداخواه
انتشارات: نشر علم
قیمت: ۱۸۰ هزار تومان

رشته‌های دانشگاهی انسانی، به وضوح مشاهده کرد. تفکر او را چپ‌های ارتدوکس، مارکسیستی تصور می‌کردند و چپ‌های نو، نام مکتب انتقادی بر آن نهاده‌اند اما آنچه بسیار اهمیت دارد و موضوع ترجمه

روابط دوستانه مید-مصدق تا جایی پیش رفت که «مازور مید با گزارش‌هایی که از ناسیونالیسم ایرلندی و مبارزه برای استقلال از انگلستان به مصدق می‌داد و نیز با بازگویی اخبار هیجان‌آور آن زمان از جمله اعتراض ۷۴ روزه ایرلندی‌ها در سال ۱۹۲۰ و مقاومت ترنس مک‌سوینی - شهردار شهر ګرک - که مهرماه ۱۲۹۹ تا حد مرگ اعتصاب غذا کرد و جان داد، مصدق را هیجان‌زده می‌کرد.» نویسنده کتاب گمانه‌زنی جالبی می‌کند: «احتمالاً مصدق تحت‌تأثیر همین مبارزات، سال‌ها بعد پنج‌مرتبه در زندگی سیاسی‌اش دست به اعتصاب غذا زد». انگار اینجا هم کار، کار انگلیسی‌هاست! در مقابل، مصدق هم حق رفاقت را به‌جامی آورد؛ چنان‌که وقتی روزنامه‌ای محلی مطلبی در مخالفت با سیاست انگلیسی‌ها در جنوب نوشته شده بود و مازور مید به مصدق گلایه کرد که «اگر انتشار این نقدها ادامه پیدا کند، مرا عزل می‌کنند!» مصدق، نویسنده روزنامه را به ناهار دعوت کرد و سه‌غرفی (با مازور مید) دور هم نشستند و بنا شد روزنامه‌نویس «مراتب دوستی و تعادل را رعایت کند». چنین رفتارهایی بود که مید را واداشت، گزارش دهد که در «مصدق السلطنه هیچ نشانه‌ای از نفرت از انگلیس نمی‌بیند». گرچه نورمن (مقام مافوق مید) گزارشی دیگر می‌داد: «به گفته برخی، نگاه مصدق السلطنه به بریتانیای کبیر، دوستانه نیست». ظاهراً در خشت‌خام چیزهایی دیده بود...

سیاست محلی

در قبال خان‌ها و ایلات محلی که قدرت مهمی در فارس آن زمان بودند نیز، مصدق با سیاست عمل کرد و هرطور بود «با قوام‌الملک، صولت‌الدوله و سردار احتشام مکتابه و مذاکره کرد و شرایط را برای اعاده ایلخانی‌گری صولت‌الدوله مهیا ساخت.» (چون جزئیات این اقدام، طولانی است، در این مرور کوتاه مجال شرح آن نیست؛ ولی در اهمیت و کلیدی بودن این اقدام والی جوان، همه موافق بودند و حتی انگلیسی‌ها هم رضایت داشتند؛ چراکه زمینه «حفظ امنیت راه‌ها در ایالت پهناور فارس» را فراهم ساخت).

باین حال آنچه بیش از همه بزرگان تهران و شیراز را از مصدق دل‌چرکین می‌کرد، همان شیوه حکومت عادلانه و پاکدستی مالی و اخلاقی او بود. دولت در تهران به دنبال افزایش مالیات و درآمد بیشتر از فارس بود و خان‌های محلی هم نمی‌خواستند منافعی که در دوران وایان قبلی داشتند، با حضور مصدق تضعیف شود. چنان‌که یک‌بار

مقالات متعدد مارکس و انگلس در اینجا بوده، همانا شناخت افکار این دو اندیشمند پیرامون علم حقوق بوده که همیشه مغفول مانده است.

چنان‌که می‌دانیم، تحصیلات رسمی مارکس در دانشگاه برلین، رشته حقوق بود، سپس به سمت رشته فلسفه گرایش پیدا کرد و در آن مدرک دکترا گرفت. او در اظهارنظری، حقوق دانان را مدافعان وضعیت موجود و محافظان نظام سرمایه‌داری خوانده است. کمونیست‌ها معمولاً حقوق را به حقوق بورژوازی و غیربورژوازی تقسیم کرده‌اند اما در دیدگاه مارکس، باید حقوق را ذیل نظریه زیربنا و روبنا تحلیل کرد و با این متد جامعه‌شناسانه به نظر می‌رسد که حقوق، بازپچه دست سیاستمداران و امری روبینایی محسوب می‌شود که آشکارا طبقه کارگر را استثمار می‌کند. در واقع او حق را یک ایدئولوژی برای سلطه بر دیگران می‌دانست، نه امری صرفاً طبیعی! از طرف دیگر تلاش شده تا در این اثر به بررسی آثار فردریش انگلس بار دیرین مارکس در عرصه حقوق نیز پرداخته شود. او ریشه نظام حقوقی را در مقالاتی چون سرقت چوب و نقد آرای قضایی دادگاه‌ها در خصوص حقوق سیاسی و بنیادین بررسی کرده است. البته این مدل از ژورنالیسم تحقیقی یا اصطلاحاً کثافت‌کاوی در یادداشت‌های مارکس هم دیده می‌شود.

انگلس ریشه حقوق را در حقیقت نمی‌داند، بلکه آن را در وضعیت جست‌وجو می‌کند و منشأ آن را قدرت دولت می‌داند چنان‌که در کتاب منشأ خانواده، مالکیت خصوصی و دولت گفته شده است. در واقع انگلس حقوق را چیزی جز توجیه‌گر عناصر

بعد مغفول دو اندیشمند

نگاهی به اندیشه حقوقی نزد مارکس و انگلس

ویریا آدینه‌وند روزنامه‌نگار

کارل مارکس، اندیشمندی سترگ با افکاری ملهم از فلسفه‌ی مدرن در وجه قاره‌ای آن است. هر چند سوسیالیسم پیش از او نیز وجود داشته اما سوسیالیسم علمی، تنها پس از او به‌عنوان یک ایده و ایدئولوژی شناخته شد. از این جهت می‌توان مارکس را جدی‌ترین نقاد مدرنیته نامید؛ نقادی که فلسفه را در خدمت تغییر عملی جهان قرار داد. فیلسوفان، جامعه‌شناسان، علمای سیاست و حتی هنرمندان، هر کدام تاکنون برداشت‌های تخصصی خویش را از اندیشه‌های مارکس داشته‌اند. چنان‌که می‌توان تأثیر مخصوص او را بر وادی‌های مختلف علمی و فرهنگی و